

הלכך נימרינהו לתרוייהו - LET US FOLLOW BOTH CUSTOMS

The third ברכה of עשרה on ראש השנה and on יום כיפור (קדושת השם) which begins: וכן תן פחדך, provides an application of the rule: הלכך נימרינהו לתרוייהו, therefore let us follow both customs. In that ברכה, we include פסוקים of מלכויות, verses that describe G-d's hegemony, as we do in the fourth ברכה of עשרה on ראש השנה מוסף שמונה עשרה. They are:

ימלך ה' לעולם, א-להיך ציון, לדר ודר, הללוי-ה;
ויגבה ה' צב-אות במשפט והא-ל הקדוש נקדש בצדקה;

Our practice combines the two customs outlined in the following משנה:

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ה'-סדר ברכות: אומר אבות וגבורות וקדושת השם, וכולל מלכויות עמהן, ואינו תוקע; קדושת היום ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים, דברי רבי יוחנן בן נורי. אמר ליה רבי עקיבא: אם אינו תוקע למלכויות, למה הוא מזכיר? אלא אומר אבות וגבורות וקדושת השם, וכולל מלכויות עם קדושת היום, ותוקע; זכרונות ותוקע; שופרות ותוקע; ואומר עבודה והודאה וברכת כהנים.

Translation: This is the order of the Brachos of Shemona Esrei for Rosh Hashonah: Avos, Gevuros, and Kedushas Hashem. He should include the verses that represent G-d's hegemony over the world within the Bracha of Kedushas Hashem but not blow Shofar after reciting the third Bracha. He then recites the Bracha whose theme is the special sanctity of the day and then blows Shofar; the Bracha that includes verses of remembrance and blows Shofar and the Bracha that includes verses about the blowing of the Shofar and blows Shofar. He then says the Brachos of Avoda, Hoda'a and Birkas Kohanim. That represents the opinion of Rabbi Yochanon son of Nuri. Rabbi Akiva challenged Rabbi Nuri's opinion: if he does not blow the Shofar after reciting the verses which represent the theme of the hegemony of G-d, then why say those verses? Instead he should recite the following: Avos, Gevuros, and Kedushas Hashem. He should include the verses that represent G-d's hegemony over the world within the Bracha that portrays the special sanctity of the day and then blow Shofar. He recites the Bracha that includes verses of remembrance and blows Shofar and the Bracha that includes verses about blowing the Shofar and blow's Shofar. He then says the Brachos of Avoda, Hoda'a and Birkas Kohanim.

The rule of הלכך נימרינהו לתרוייהו provides the best evidence that Jewish prayer at its inception consisted of multiple customs. Here are some other examples found in the גמרא:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נט' עמ' א'-ואמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי: הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו, שנאמר (יחזקאל א') כמראה הקשת אשר יהיה בענן וגו' ואראה ואפל על פני, ליימי עלה במערבא, משום דמחזי כמאן דסגיד לקשתא. אבל ברוכי ודאי מברך. מאי מברך? ברוך זוכר הברית. במתניתא תנא, רבי ישמעאל בנו של

רבי יוחנן בן ברוקא אומר: נאמן בבריתו וקיים במאמרו. אמר רב פפא: הלכך נימרינהו לתרוייהו ברוך זוכר הברית ונאמן בבריתו וקיים במאמרו.

Translation: Rabbi Alexandri also said in the name of Rabbi Joshua ben Levi: One who sees the rainbow in the clouds should fall on his face, as it says: when I saw the appearance of the rainbow that is in the cloud, I fell upon my face. In the West, Palestine, they cursed anyone who did this, because it looked as if he was bowing down to the rainbow. Nevertheless, he must recite a Bracha. What Bracha does he say? 'Blessed is He who remembers the Covenant'. In a Baraita it was taught: Rabbi Ishmael, the son of Rabbi Johanan ben Beroka, says: He recites: Who is faithful with His Covenant and Fulfills His word. Rabbi Pappa says: therefore we must include both statements within the Bracha as follows: Baruch who remembers the covenant and who is faithful to His covenant and fulfills His word.

תוספות is concerned that some may misinterpret the rule of הלכך נימרינהו לתרוייהו, as applied in the above גמרא, and recite a long ברכה; i.e. a ברכה in which we say: ברוך אתה ה' ברוך מסכת ברכות דף נט' עמ' א' –הלכך נימרינהו לתרוייהו – אומר ר"י דאין חותמין בברוך בברכה זו. והיכי מברך? ברוך אתה ה' א' –להינו מלך העולם נאמן בבריתו וקיים בשבועתו וזוכר הברית.

Translation: Rabbi Yehudah said that this is not a Bracha that concludes with a Bracha. What form should a person follow when reciting the Bracha? Baruch Ata Hashem Elokeinu Melech Ha'Olam Ne'Eman Bi'Briso V'Kayom B'Shevuoso V'Zochair Ha'Bris.

Another example:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף נט' עמ' ב' –על הגשמים כו'. ועל הגשמים הטוב והמטיב מברך? והאמר רבי אבהו, ואמרי לה במתניתא תנא: מאימתי מברכין על הגשמים – משיצא חתן לקראת כלה. מאי מברכין? אמר רב יהודה: מודים אנחנו לך על כל טפה וטפה שהורדת לנו, ורבי יוחנן מסיים בה הכי: אילו פיננו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקין להודות לך ה' אלהינו... עד תשתחוה, ברוך אתה ה' רוב ההודאות. רוב ההודאות ולא כל ההודאות? – אמר רבא: אימא הא –ל ההודאות. אמר רב פפא: הלכך נימרינהו לתרוייהו רוב ההודאות והא –ל ההודאות.

Translation: FOR THE RAIN etc. Is the benediction for rain 'Who is good and does good'? Has not Rabbi Abbahu said: some say it has been taught in a Baraita: From when do they say the blessing over rain? From the time when the bridegroom goes out to meet his bride. What blessing do they say? Rabbi Judah said: We give thanks to You for every drop which You have caused to fall for us; and Rabbi Yochanan concluded thus: 'If our mouths were full of song like the sea . . . we could not sufficiently give thanks unto You, O Lord our God, etc.' up to 'shall prostrate itself before You. Blessed are You, O Lord, to whom abundant thanksgivings are due'. Is it abundant thanksgivings and not all thanksgivings? Raba said: Say, 'the G-d to whom thanksgivings are due'. Rabbi Papa said: Therefore let us say both 'to whom abundant thanksgivings are due' and 'G-d of thanksgivings'.

להבין את התפלה

Concerning this ברכה, תוספות expresses concern that we might not recognize how the rule was incorporated into the wording of the ברכה of ישתבח which concludes נשמת א-ל מלך גדול בתשבחות (ברכת השיר). תוספות wants us to notice that the words א-ל מלך גדול בתשבחות and א-ל הודאות were included as substitutes for the words: רוב ההודאות וא-ל הודאות.

תוספות מסכת ברכות דף נט' עמ' א'-הלכך נימרינהו לתרוייהו. רוב ההודאות וא-ל הודאות - לפיכך תקנו בישתבח אחר סיום הברכה ברוך אתה ה' א-ל מלך גדול בתשבחות א-ל הודאות.

Translation: Say both Rov Ha'Ho'Do'Os V'Ail Ha'Ho'Do'Os-that is why the wording of the Bracha of Yishtabach includes the following: Baruch Ata Hashem Kail Melech Gadol Ba'Tishbachos Kail Ha'Ho'Do'Os.

Another example:

תלמוד בבלי מסכת מגילה דף כא' עמ' ב'-מקום שנהגו לברך יברך. אמר אביי: לא שנו אלא לאחריה, אבל לפנייה, מצוה לברך. דאמר רב יהודה אמר שמואל: כל המצות כולן מברך עליהן עובר לעשייתן. מאי משמע דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא? אמר רב נחמן בר יצחק, אמר קרא (שמואל ב' י"ח) וירץ אחימעץ דרך הכבר ויעבר את הכושי; אביי אמר מהכא: (בראשית ל"ג) והוא עבר לפנייהם; ואיבעית אימא מהכא: (מיכה ב') ויעבר מלכם לפנייהם וה' בראשם. לפנייה מאי מברך? רב ששת מקטרוזיא איקלע לקמיה דרב אשי, וברוך מנ"ה. לאחריה מאי מברך? ברוך אתה ה' א-להינו מלך העולם (הא-ל) הרב את ריבנו, והדן את דיננו, והנוקם את נקמתנו, והנפרע לנו מצרינו, והמשלם גמול לכל אויבי נפשנו, ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צרייהם. רבא אמר: הא-ל המושיע. אמר רב פפא: הלכך נימרינהו לתרוייהו: ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צרייהם הא-ל המושיע.

Translation: Where it is the custom to say a Bracha after the reading of Megilas Esther, it should be said. Abaye said: this rule applies only to the Bracha recited after the reading of Megilas Esther, but before the reading of Megilas Esther, it is a religious duty to say a Bracha based on what Rabbi Judah said in the name of Shmuel: 'Before the performance of all religious precepts, a Bracha is said as one passes on [over] to perform them'. How can you prove that this 'passing over means 'just before'? Rabbi Nahman ben Isaac said: Scripture says, Then Ahimaaꝗ ran by way of the plain and overran [va-ya'avov] the Cushite. Abaye said: We prove it from here: And he himself passed over before them. Or, if you prefer, I can prove it from here: And their king passed on before them and the Lord at the head of them. What Bracha is said before the reading of the Megillah? Rabbi Sheshes from Kateriza happened once to read in the presence of Rabbi Ashi, and he made the blessings M'N'H' (an abbreviation for Mikra Megilah, Sh'Asa Nissim and She'He'Che'Yanu). What blessing is said after it? 'Blessed are You, O Lord our G-d, king of the universe, [the G-d] who espoused our quarrel and vindicated our cause and executed our vengeance and punished our adversaries for us and visited retribution on all the enemies of our soul. Blessed are You, O Lord, who avenges Israel against all their enemies'. Raba Says: The concluding words are, 'The G-d who saves. Rabbi Papa said: Therefore we should say both: 'Blessed are You, O Lord, who avenges Israel against all their enemies, the G-d who saves'.

Another example:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יא' עמ' ב' – אמר רב יהודה אמר שמואל: השכים לשנות, עד שלא קרא קריאת שמע צריך לברך, משקרא קריאת שמע אינו צריך לברך, שכבר נפטר באהבה רבה. אמר רב הונא: למקרא, צריך לברך, ולמדרש, אינו צריך לברך; ורבי אלעזר אמר: למקרא ולמדרש, צריך לברך, למשנה, אינו צריך לברך; ורבי יוחנן אמר: אף למשנה נמי צריך לברך, [ואבל לתלמוד אינו צריך לברך]. ורבא אמר: אף לתלמוד צריך (להזור ולברך) [לברך]; דאמר רב חייא בר אשי: זימנין סניאין הוה קאימנא קמיה דרב לתנוויי פרקין בספרא דבי רב, הוה מקדים וקא משי ידיה ובריך, ומתני לן פרקין. מאי מברך? אמר רב יהודה אמר שמואל: אשר קדשנו במצותיו וצונו לעסוק בדברי תורה. ורבי יוחנן מסיים בה הכי: הערב נא ה' אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובפיפיות עמך בית ישראל ונהיה אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל כלנו יודעי שמך ועוסקי תורתך, ברוך אתה ה' המלמד תורה לעמו ישראל. ורב המנונא אמר: אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו. ברוך אתה ה' נותן התורה. אמר רב המנונא: זו היא מעולה שבברכות. הלכך לימרינהו לכולהו.

Translation: Rab Judah said in the name of Shmuel: If one rose early to study the Torah before he had recited the Shema', he must say a Bracha before learning. But if he had already recited the Shema', he need not say a Bracha, because he had met the requirement by saying 'Ahava Rabbah (With abounding love)'. Rabbi Huna said: Before reading of Scripture it is necessary to say a Bracha, but for the study of the Midrash, no Bracha is required. Rabbi Eleazar, however, says that for both Scripture and Midrash a Bracha is required, but not for the Mishnah. Rabbi Yochanan says that for the Mishnah also a Bracha is required, but not for the Talmud. Raba said: For the Talmud also it is necessary to say a Bracha. Rabbi Hiyya ben Ashi said: Many times did I stand before Rab to repeat our section in the Sifra of the School of Rab, and he would first wash his hands and say a Bracha and then go over our section with us. What Bracha is said before the study of the Torah? Rab Judah said in the name of Shmuel: Blessed are You . . . who has sanctified us by Your commandments, and commanded us to study the Torah. Rabbi Yochanan used to conclude as follows: 'Make pleasant, therefore, we beseech You, O Lord our G-d, the words of Your Torah in our mouth and in the mouth of Your people the house of Israel, so that we with our offspring and the offspring of Your people the house of Israel may all know Your name and study Your Torah. Blessed are You, O Lord, who teaches Torah to Your people Israel'. Rabbi Hammuna said: 'Blessed are You . . . who has chosen us from all the nations and given us Your Torah. Blessed are You, O Lord, who gives the Torah'. Rabbi Hammuna said: This is the finest of the benedictions. Therefore let us say all of them.

Although the הלכך נימרינהו records the above instances as examples of the rule: גמרא

לתרוייהו, we know that the rule was applied in other circumstances as well:

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יא' עמ' ב' – ואידך מאי היא? – אמר רב יהודה אמר שמואל: אהבה רבה. וכן אורי ליה רבי אלעזר לרבי פדת בריה: אהבה רבה. תניא נמי הכי: אין אומרים אהבת עולם אלא אהבה רבה. ורבנן אמרי: אהבת עולם, וכן הוא אומר (ירמיהו ל"א) ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.

Translation: Which is the other Bracha? Rab Judah said in the name of Shmuel: 'With abounding love'.

להבין את התפלה

So also did Rabbi Eleazar instruct his son Rabbi Pedath to say: 'With abounding love'. It has been taught to the same effect: We do not say, 'With everlasting love', but instead we say; 'With abounding love'. The Rabbis, however, say that 'With everlasting love' is said; and so it is also said, Yes, I have loved you with an everlasting love; therefore with affection I have drawn you.

תוספות מסכת ברכות דף י"א עמ' ב'—ורבנן אמרי אהבת עולם וכו' – הלכך תקינו לומר בשחרית אהבה רבה ובערבית אהבת עולם.

Translation: That is why our Sages instituted the practice of reciting the opening words: Ahava Rabbah as part of Birchos Kriyas Shema in Tefilas Shacharis and the opening words: Ahavas Olam as part of Birchos Kriyas Shema in Tefilas Arvis.

The הגדה contains three examples of practices that were combined:

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קטז' עמ' א'—מתחיל בגנות ומסיים בשבח מאי בגנות? רב אמר: מתחלה עובדי עבודת גלולים היו אבותינו. ושמואל אמר: עבדים היינו.

Translation: He commences with shame and concludes with praise. What is 'with shame'? Rav said: 'Aforetime our fathers were idolaters'; while Shmuel said: 'We were slaves.'

משנה מסכת פסחים פרק י'—משנה ו'— עד היכן הוא אומר בית שמאי אומרים עד אם הבנים שמחה ובית הלל אומרים עד הלמיש למעינו מים וחותרם בגאולה רבי טרפון אומר אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים ולא היה חותרם רבי עקיבא אומר כן ה' אלהינו ואלהי אבותינו יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתינו לשלום שמחים בבנין עירך וששים בעבודתך ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים כו' עד ברוך אתה ה' גאל ישראל:

Translation: Until what point within Hallel does one recite as part of the Mitzvah of Sippur Yetzias Mitzayim? Beis Shammai maintain: until 'as a joyous mother of children,' while Beis Hillel say: until 'the flint into a fountain of waters,' and he concludes with a formula of redemption. Rabbi Tarfon used to say who redeemed us and redeemed our fathers from Egypt, but he did not conclude with a Bracha. Rabbi Akiva said: 'so may the Lord Our G-d and the G-d of our father permit us to reach other seasons and festivals which come towards us for peace, rejoicing in the rebuilding of Your city and glad in Your service, and there we will partake of the sacrifices and the passover-offerings etc. and conclude with the Bracha: Blessed are You, O Lord, who has redeemed Israel.'

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף קי"ה עמ' א'—מאי ברכת השיר? רב יהודה אמר: יהללוך ה' א—להינו, ורבי יוחנן אמר: נשמת כל חי.

Translation: What is 'The grace of song'? Rab Judah said: 'They shall praise You, O Lord our G-d'; while Rabbi Johanan said: 'The breath of a living, etc.'

Some might challenge the assertion made in the opening paragraph to this week's newsletter that the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on כיפור incorporates the position of רבי יוחנן בן נורי to include מלכיות of פסוקים in that ברכה.

משנה מסכת ראש השנה פרק ד' משנה ו'—אין פוחתין מעשרה מלכיות, מעשרה זכרונות, מעשרה שופרות; רבי יוחנן בן נורי אומר: אם אמר שלש שלש מכולן יצא. אין מזכירין זכרון

מלכות ושופר של פורענות. מתחיל בתורה ומשלים בנביא; רבי יוסי אומר: אם השלים בתורה יצא.

Translation: He should recite no less than ten verses that portray G-d as king of the world; ten verses that portray G-d as remembering and ten verses that portray the role of the Shofar. Rabbi Yochanon son of Nuri said: if he recites three verses for each Bracha that is sufficient. He should not include verses that refer to G-d's hegemony, remembrance and the blowing of the Shofar that also speak of punishment. He should begin with verses from the Torah and end with verses from the prophets. Rabbi Yossi says: If he ends with verses from the Torah, he has fulfilled his obligation.

According to רבי יוחנן בן נורי, we must recite a minimum of three פסוקים in the ברכה of מלכות. Our current practice is to recite only two פסוקים of מלכות in the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on (יום כיפור):

ימלך ה' לעולם, א-להיך ציון, לדר ודר, הללוי-ה.
ויגבה ה' צב-אות במשפט והא-ל הקדוש נקדש בצדקה;

On what basis can we assert that our version of the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on יום כיפור reflects the opinion of רבי יוחנן בן נורי? Rabbi Nosson Fried in an article entitled: צפונות יח' refers to an article by Rabbi Chaim Luban which appeared in 'סיני סו'. There Rabbi Luban points to the version of the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on יום כיפור as it is recited in נוסח תימן as proof that we follow the opinion of רבי יוחנן בן נורי. In that version, a third פסוק appears:

ישעיהו פרק כד, כג' - וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבא-ות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד.

Here is the text of the relevant portion of the ברכה as it appears in נוסח תימן:

ותמלוך אתה הוא ה' א-להינו מהרה על כל מעשיך. בירושלם עירך ובהר ציון משכן כבודך ונגד זקניך כבוד ככתוב: וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה' צבא-ות בהר ציון ובירושלם ונגד זקניו כבוד (ישעיהו כד, כג'): ונאמר: ה' ימלך לעלם ועד (שמות מו, יח'): ונאמר: ויגבה ה' צב-אות במשפט והא-ל הקדוש נקדש בצדקה (ישעיהו ה, טז'); ברוך אתה ה' המלך הקדוש.

Rabbi Fried suggests that when you combine the standard wording of the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on יום כיפור with the wording provided by נוסח תימן, you will find the three פסוקים that were part of the earliest version of the third ברכה of עשרה on ראש השנה and on יום כיפור and reflects the opinion of רבי יוחנן בן נורי; one פסוק from תורה: ה' ימלך; one from נביאים: ימלך ה'; and one from כתובים: ויגבה ה' צב-אות במשפט והא-ל הקדוש נקדש בצדקה. וחפרה הלבנה.